HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

6 noiembrie 2008 *

În cauza C-405/07 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție, introdus la 30 august 2007,

Regatul Țărilor de Jos, reprezentat de domnul M. de Grave și de doamna C. Wissels, în calitate de agenți,

recurent,

cealaltă parte în proces fiind:

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de doamnele M. Patakia și A. Alcover San Pedro, precum și de domnul H. van Vliet, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârâtă în primă instanță,

* Limba de procedură: olandeza.

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul C. W. A. Timmermans, președinte de cameră, domnii K. Schiemann, P. Kūris, L. Bay Larsen și doamna C. Toader (raportor), judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,
grefier: domnul R. Grass,

având în vedere procedura scrisă,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 17 iulie 2008,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, Regatul Țărilor de Jos solicită anularea Hotărârii Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene din 27 iunie 2007, Țările de Jos/Comisia (T-182/06, Rep., p. II-1983, denumită în continuare „hotărârea atacată”), prin care s-a respins cererea de anulare a Deciziei 2006/372/CE a Comisiei din 3 mai 2006 privind un proiect de dispoziții de drept intern notificat de Regatul Țărilor de Jos în temeiul articolului 95 alineatul (5) CE și de stabilire a unor limite pentru emisia de pulberi în suspensie provenind de la autovehiculele cu motor Diesel (JO L 142, p. 16, denumită în continuare „decizia în litigiu”).

Cadrul juridic

2 Directiva 98/69/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 1998 privind măsurile care urmează a fi adoptate împotriva poluării aerului cu emisii poluante provenind de la autovehicule, precum și modificarea Directivei 70/220/CEE (JO L 350, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 25, p. 239) stabilește la punctul 5.3.1.4 din anexa I o valoare limită a concentrației masice de pulberi în suspensie (PM) de 25 mg/km pentru autovehiculele cu motor Diesel aparținând, pe de o parte, categoriei M (automobile proprietate personală), definite în secțiunea A din anexa II la Directiva 70/156/CEE a Consiliului din 6 februarie 1970 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la omologarea de tip a autovehiculelor și a remorcilor acestora (JO L 42, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 1, p. 41) – cu excepția autovehiculelor a căror masă maximă depășește 2 500 kg – și, pe de altă parte, categoriei N1, clasa I (autovehicule utilitare cu o masă maximă autorizată de 1 305 kg).

3 Potrivit articolului 2 alineatul (1) din Directiva 98/69:

„[…] din motive legate de poluarea atmosferică cu emisii ale autovehiculelor, statele membre:

— nu pot să refuze acordarea omologării CE de tip conform articolului 4 alineatul (1) din Directiva 70/156/CEE;

— nu pot să refuze omologarea națională de tip;

— nu pot să interzică înmatricularea, vânzarea sau introducerea în circulație a autovehiculelor conform articolului 7 din Directiva 70/156/CEE,

dacă aceste autovehicule satisfac cerințele Directivei 70/220/CEE [a Consiliului din 20 martie 1970 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la măsurile preconizate împotriva poluării aerului cu emisiile poluante provenite de la motoarele cu aprindere prin scânteie ale autovehiculelor (JO L 76, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 1, p. 63)], astfel cum a fost modificată prin prezenta directivă."

4 Regulamentul (CE) nr. 715/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 iunie 2007 privind omologarea de tip a autovehiculelor în ceea ce privește emisiile provenind de la vehiculele ușoare pentru pasageri și de la vehiculele ușoare comerciale (Euro 5 și Euro 6) și privind accesul la informațiile referitoare la repararea și întreținerea vehiculelor (JO L 171, p. 1) va înlocui, printre altele, începând cu 2 ianuarie 2013, Directiva 70/220 și Directiva 98/69. Acest regulament stabilește, în tabelul 1 din anexa I, norma de emisie „Euro 5", prevăzând o diminuare a valorii limită privind concentrația masică de pulberi în suspensie (PM) la 5 mg/km pentru toate categoriile și clasele de autovehicule enumerate în acest tabel. În ceea ce privește autovehiculele care fac parte din categoriile M și N1, clasa I, potrivit articolului 10 alineatele (2) și (3) din Regulamentul nr. 715/2007, această nouă valoare limită va fi obligatorie începând de la 1 septembrie 2009 pentru noile tipuri de vehicule și începând de la 1 ianuarie 2011 pentru noile vehicule.

5 Potrivit celui de al doilea și celui de al doisprezecelea considerent al Directivei 96/62/CE a Consiliului din 27 septembrie 1996 privind evaluarea și gestionarea calității aerului înconjurător (JO L 296, p. 55, Ediție specială, 15/vol. 3, p. 198):

„[…] pentru a proteja mediul ca un întreg și sănătatea umană, ar trebui evitate, prevenite sau reduse concentrațiile de poluanți atmosferici dăunători și ar trebui stabilite valori limită și/sau praguri de alertă pentru nivelurile de poluare a aerului înconjurător;

[…]

[…] pentru a proteja mediul ca un întreg și sănătatea umană, este necesar ca statele membre să acționeze atunci când valorile limită sunt depășite pentru a se conforma cu aceste valori în perioada de timp fixată”.

6 Articolul 7 din Directiva 96/62, intitulat „Îmbunătățirea calității aerului înconjurător – Cerințe generale”, prevede:

„(1) Statele membre iau măsurile necesare pentru a asigura conformitatea cu valorile limită.

(2) Măsurile luate pentru a realiza obiectivele prezentei directive trebuie:

[…]

(b) să nu contravină legislației Comunității cu privire la protecția siguranței și a sănătății lucrătorilor la locul de muncă;

(c) să nu aibă efecte negative importante asupra mediului în celelalte state membre.

(3) Statele membre elaborează planuri de acțiune care să indice măsurile ce urmează să fie luate pe termen scurt acolo unde există un risc de depășire a valorilor limită și/sau a pragurilor de alertă, în scopul reducerii acelui risc și pentru limitarea duratei de producere a acestui eventual risc. În funcție de caz, aceste planuri pot asigura măsuri de control și, unde este necesar, măsuri de suspendare a activităților, inclusiv a traficului rutier care contribuie la depășirea valorilor limită."

7 În temeiul articolului 8 alineatul (3) din Directiva 96/62, în zonele și aglomerările în care nivelurile unuia sau mai multor poluanți sunt mai ridicate decât valoarea limită plus marja de toleranță, statele membre iau măsuri pentru a asigura pregătirea sau aplicarea unui plan sau a unui program în scopul atingerii valorii limită în cadrul limitei de timp respective. Potrivit acestei dispoziții, planul sau programul menționat include cel puțin informațiile prevăzute în anexa IV la această directivă. Printre acestea figurează, la punctele 5 și 6 din anexa menționată, informații cu privire la originea poluării, în special lista principalelor surse de emisie răspunzătoare de poluare, precum și o analiză a situației care include detalii în special cu privire la factorii răspunzători de depășirea valorii limită, precum transportul, inclusiv transportul peste graniță.

8 Articolul 8 alineatul (6) din Directiva 96/62 prevede:

„În cazul în care nivelul unui poluant depășește sau este posibil să depășească valoarea limită plus marja de toleranță sau, după caz, pragul de alertă în urma unei poluări semnificative care provine dintr-un alt stat membru, statele membre se consultă reciproc în vederea găsirii unei soluții. Comisia poate fi prezentă la aceste consultări."

9 În temeiul articolului 11 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 96/62, statele membre informează Comisia despre apariția nivelurilor de poluare care depășesc valorile limită plus marja de toleranță în termen de nouă luni de la sfârșitul fiecărui an.

10 Directiva 96/62 nu stabilește ea însăși valorile limită, ci indică, la articolul 4 coroborat cu anexa I și, respectiv, cu anexa II, poluanții atmosferici pentru care trebuie stabilite astfel de valori, precum și factorii care trebuie luați în considerare pentru această stabilire. Printre acești factori figurează gradul de expunere a segmentelor de populație la poluanții menționați.

11 Valorile limită pentru pulberile în suspensie, în special PM_{10}, sunt stabilite de Directiva 1999/30/CE a Consiliului din 22 aprilie 1999 privind valorile limită pentru dioxidul de sulf, dioxidul de azot și oxizii de azot, pulberile în suspensie și plumbul din aerul înconjurător (JO L 163, p. 41, Ediție specială, 15/vol. 5, p. 46). Pulberile PM_{10} sunt definite la articolul 2 punctul 11 din această directivă ca fiind pulberi în suspensie care trec printr-un orificiu de selectare după dimensiuni cu mărime selectiv, cu un randament de separare de 50 % pentru un diametru aerodinamic de 10 μm.

12 Articolul 5 alineatul (1) din Directiva 1999/30 prevede:

„Statele membre trebuie să ia măsurile necesare pentru a se asigura că concentrațiile de PM_{10} din aerul înconjurător, evaluate în conformitate cu articolul 7, nu depășesc valorile limită stabilite în secțiunea I din anexa III în conformitate cu datele menționate în aceasta.

Marjele de toleranță stabilite în secțiunea I din anexa III se aplică în conformitate cu articolul 8 din Directiva 96/62/CE.”

13 Anexa III la Directiva 1999/30 stabilește valorile limită, precum și marjele de toleranță aplicabile pulberilor PM_{10} pentru două faze succesive, indicând, pentru fiecare dintre acestea, data la care trebuie respectată valoarea limită. Astfel, valorile și marjele prevăzute pentru prima fază sunt obligatorii din punct de vedere juridic începând cu 1 ianuarie 2005.

14 Directiva 2008/50/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind calitatea aerului înconjurător și un aer mai curat pentru Europa (JO L 152, p. 1) va înlocui, în temeiul articolului 31 și începând cu 11 iunie 2010, printre altele, Directiva 96/62 și Directiva 1999/30. Potrivit articolului 22 alineatul (2) din Directiva 2008/50, atunci când, într-o anumită zonă sau aglomerare, conformitatea cu valorile limită pentru PM_{10} nu poate fi atinsă din cauza unor caracteristici de dispersie specifice arealului, condițiilor climatice nefavorabile sau contribuțiilor transfrontaliere, un stat membru este exonerat de obligația de a aplica aceste valori limită până la 11 iunie 2011, sub rezerva îndeplinirii anumitor condiții.

Istoricul cauzei

15 Prin scrisoarea din 2 noiembrie 2005, Regatul Țărilor de Jos a notificat Comisiei, în temeiul articolului 95 alineatul (5) CE, intenția sa de a adopta un decret având ca obiect supunerea, începând cu 1 ianuarie 2007 și prin derogare de la dispozițiile Directivei 98/69, a autovehiculelor noi cu motor Diesel din categoriile M1 și N1, clasa I unei valori limită a emisiei de pulberi în suspensie de 5 mg/km.

16 În susținerea cererii, Regatul Țărilor de Jos a precizat că valorile limită ale concentrațiilor de pulberi în suspensie stabilite de Directiva 1999/30 erau depășite în mai multe părți ale teritoriului său și că, din această cauză, nu se considera în măsură să respecte obligațiile impuse de această directivă. Regatul Țărilor de Jos a subliniat, în acest context, densitatea demografică însemnată a acestui stat membru și gradul de concentrare a infrastructurilor mai ridicat decât în alte state membre, ceea ce ar genera o cotă mai mare de emisii de pulberi în suspensie pe kilometru pătrat. Rezidenții ar fi astfel foarte expuși poluării aerului, în special din cauza apropierii imediate a zonelor de trafic al autovehiculelor și a zonelor rezidențiale. În plus, o parte importantă a poluării ar proveni din statele membre învecinate, astfel încât numai 15 procente din media națională a concentrațiilor de pulberi în suspensie ar putea fi influențate de normele naționale de protecție a mediului.

17 Pentru a reduce concentrațiile de pulberi în suspensie, Regatul Țărilor de Jos a afirmat că a acordat prioritate reducerii emisiilor de pulberi în suspensie generate de automobilele proprietate personală și de vehiculele comerciale, care ar fi răspunzătoare pentru 70 % din aceste emisii de origine rutieră. Măsura derogatorie notificată ar face astfel parte integrantă dintr-un cadru de reglementare care se întemeiază, printre altele, pe promovarea autovehiculelor și a carburanților mai puțin poluanți. Aceasta ar presupune în mod concret atașarea, pe autovehiculele cu motor Diesel înmatriculate în Regatul Țărilor de Jos, a unui filtru care să reducă cantitatea de pulberi în suspensie prezente în funinginea dieselului.

18 Acest stat membru a explicat astfel că decretul notificat nu ar fi aplicabil decât vehiculelor înmatriculate în Țările de Jos și că nu ar modifica în niciun fel nici procedura de omologare CE de tip, nici condițiile de înmatriculare a autovehiculelor care au obținut această omologare de tip în alte state membre. În schimb, poliția și autoritățile olandeze însărcinate cu controlul periodic ar putea verifica, după intrarea în vigoare a decretului menționat, dacă automobilul proprietate personală sau vehiculul comercial ușor poate să respecte noua valoare limită a emisiilor de pulberi în suspensie de 5 mg/km.

19 Prin scrisoarea din 23 noiembrie 2005, Comisia a confirmat primirea notificării Regatului Țărilor de Jos și l-a informat că termenul de șase luni care îi este acordat prin articolul 95 alineatul (6) CE pentru a se pronunța asupra cererilor de derogare a început să curgă la 5 noiembrie 2005.

20 La 8 februarie 2006 a fost comunicat Comisiei raportul de evaluare a calității aerului din Țările de Jos pentru anul 2004 (denumit în continuare „raportul de evaluare pentru anul 2004"), stabilit în temeiul Directivei 96/62. Acesta a fost înregistrat de Comisie la 10 februarie.

21 Prin scrisoarea din 10 martie 2006, autoritățile olandeze au informat Comisia în legătură cu existența unui raport întocmit în cursul lunii martie 2006 de către Milieu- en Natuurplanbureau [agenția olandeză pentru evaluarea mediului (MNP)], denumit „Nieuwe inzichten in de omvang van de fijnstofproblematiek" („Noi indicații asupra întinderii problematicii pulberilor în suspensie", denumit în continuare „raportul MNP").

22 În scopul aprecierii temeiniciei argumentelor propuse de autoritățile olandeze, Comisia a solicitat avizul științific și tehnic al unui consorțiu de consultanți coordonat de către Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuur-wetenschappelijk onderzoek [Organizația Olandeză pentru Cercetare Științifică Aplicată (TNO)]. Acest organism a prezentat raportul său la 27 martie 2006 (denumit în continuare „raportul TNO").

23 Prin decizia în litigiu, Comisia a respins, la 3 mai 2006, proiectul de decret notificat, pentru motivul că „Regatul Țărilor de Jos nu a demonstrat existența unei probleme

specifice în privința Directivei 98/69” și întrucât, în orice caz, „măsura notificată nu era proporțională cu obiectivele urmărite”.

Acțiunea în fața Tribunalului și hotărârea atacată

24 Prin cererea depusă la grefa Tribunalului la 12 iulie 2006, Regatul Țărilor de Jos a formulat o acțiune având ca obiect anularea deciziei în litigiu, însoțită de o cerere de judecare a acesteia potrivit procedurii accelerate.

25 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a respins, pronunțându-se potrivit procedurii accelerate, acțiunea menționată. În acest sens, Tribunalul a respins primele două motive invocate de Regatul Țărilor de Jos, întemeiate pe modul în care a apreciat Comisia existența unei probleme specifice în Țările de Jos.

26 La punctele 43-49 din hotărârea atacată, Tribunalul a respins mai întâi motivul prin care Regatul Țărilor de Jos susținea că au fost încălcate de către Comisie obligația acesteia de diligență și obligația de motivare a deciziilor sale prin omiterea, fără a oferi o explicație, de a lua în considerare, în aprecierea specificității problemei calității aerului înconjurător în Țările de Jos, informațiile în legătură cu aceasta aferente anului 2004. Comisia admisese, în acest context, că, în mod contrar celor afirmate la punctul 41 din decizia în litigiu, Regatul Țărilor de Jos depusese efectiv în mod oficial raportul său de evaluare pentru anul 2004 anterior adoptării deciziei menționate.

27 În această privință, Tribunalul a constat, printre altele, la punctele 44-46 din hotărârea atacată:

„44. Cu toate acestea, rezultă din considerentele [deciziei în litigiu] consacrate problemei specificității calității aerului înconjurător în Țările de Jos că ultimele date furnizate de autoritățile olandeze au fost integrate în raportul TNO. În special, aceasta precizează la pagina 29 a acestui document […] că:

«Datele preliminare comunicate de Regatul Țărilor de Jos cu privire la depășirile din 2004 creează o imagine diferită de cea din 2003. În toate zonele se constată o depășire pentru PM_{10} a cel puțin uneia dintre valorile limită plus marja de toleranță.»

45. În plus, TNO, la pagina 29 din raportul său, și Comisia, la punctul 41 din [decizia în litigiu], reiau anumite constatări din [raportul MNP].

46. În final, astfel cum rezultă de la punctul 42 din [decizia în litigiu], Comisia a refuzat să considere demonstrată existența unei probleme specifice privind respectarea de către Regatul Țărilor de Jos a valorilor limită ale concentrației de pulberi în suspensie prevăzute de Directiva 1999/30 și pentru că a avut în vedere noile informații transmise de către guvernul olandez și cuprinse în raportul MNP.”

28 Tribunalul a apreciat la punctele 47 și 48 din hotărârea atacată că, în aceste condiții, Comisia nu poate fi criticată pentru că a omis să examineze datele recente pe care i le comunicase guvernul olandez și nici că a omis să indice motivele acestei pretinse omisiuni.

29 Tribunalul a respins apoi motivul care consta în a demonstra că în mod eronat Comisia ar fi negat existența unei probleme specifice privind calitatea aerului înconjurător în Țările de Jos.

30 În ceea ce privește primul argument, potrivit căruia, impunând condiția ca problema invocată să afecteze Regatul Țărilor de Jos în mod exclusiv, Comisia ar fi aplicat în mod eronat criteriul specificității naționale a problemei, criteriu impus de articolul 95 alineatul (5) CE, Tribunalul a apreciat, la punctele 66-72 din hotărârea atacată, că respectiva obiecție este neîntemeiată în fapt. În această privință, Tribunalul a subliniat printre altele că decizia în litigiu, la fel ca și raportul TNO, face referire la situația altor state membre și că din această comparație rezultă că Regatul Țărilor de Jos nu se confruntă cu o problemă specifică de protecție a mediului care ar justifica adoptarea unei măsuri derogatorii.

31 Al doilea argument, întemeiat pe faptul că nu s-ar fi luat în considerare de către Comisie lipsa capacității Regatului Țărilor de Jos de a trata problema emisiilor de pulberi în suspensie generate de navigația internă și de transportul maritim, a fost respins la punctele 78-84 din hotărârea atacată. În această privință, Tribunalul a constatat printre altele că, în orice caz, acest argument este neîntemeiat în fapt, deoarece, contrar

afirmațiilor Regatului Țărilor de Jos, Comisia nu a supus posibilitatea autorizării măsurii notificate condiției ca depășirile valorilor limită să provină în cea mai mare parte din emisiile produse de autovehiculele rutiere cu motor Diesel.

32 În ceea ce privește al treilea argument, potrivit căruia specificitatea problemei calității aerului înconjurător ar fi de asemenea constituită din imposibilitatea Regatului Țărilor de Jos de a lupta împotriva poluării transfrontaliere, Tribunalul a considerat, la punctele 87-94 din hotărârea atacată, că această imposibilitate nu permite să se considere demonstrat faptul că acest stat membru se află în fața unei probleme specifice privind calitatea aerului.

33 Tribunalul a constatat, la punctele 88 și 91 din hotărârea atacată, că în țările cu dimensiune geografică redusă, precum Țările de Jos, o proporție mai mare de pulberi în suspensie este, aproape prin definiție, de origine exogenă. Acesta a apreciat că nu s-a demonstrat totuși în niciun fel că emisiile de pulberi în suspensie transfrontaliere afectează calitatea aerului în Țările de Jos într-o asemenea măsură încât problema limitării emisiilor de pulberi în suspensie să se prezinte de o manieră diferită de aceea în care aceasta se prezintă în restul Comunității Europene.

34 În plus, Tribunalul a observat, la punctul 92 din hotărârea atacată, că se impune aprecierea specificității problemei în lumina normelor stabilite prin Directiva 1999/30. Or, anexa III la Directiva 1999/30 ar stabili numai valori limită ale concentrației de pulberi în suspensie, fără a lua în considerare originea pulberilor în suspensie prezente.

35 În sfârșit, la punctele 105-116 din hotărârea atacată, Tribunalul a respins al patrulea argument, potrivit căruia Comisia ar fi negat în mod greșit caracterul deosebit de important al depășirilor valorilor limită ale concentrației de pulberi în suspensie emise în aerul înconjurător în Țările de Jos.

36 La punctul 107 din hotărârea atacată, Tribunalul a reținut în această privință că nu reiese din dosar că depășirile constatate în Țările de Jos prezintă, în raport cu cele relevate în alte state membre, o intensitate de natură să constituie o problemă specifică. Astfel, Tribunalul a arătat, în special la punctul 109 din hotărârea atacată, că se poate deduce din lista stabilită pe baza rapoartelor naționale de evaluare a calității aerului referitoare la anul 2004 că Regatul Țărilor de Jos face parte dintr-un grup de cinci state membre pentru care s-au înregistrat, în acest an și în toate zonele acestora, rate ale concentrației de pulberi în suspensie superioare valorilor limită zilnice.

37 Pe de altă parte, Tribunalul a considerat la punctul 115 din hotărârea atacată că, în afară de faptul că acestea nu constituie criterii prevăzute în Directiva 1999/30, nu s-a demonstrat că densitatea demografică, intensitatea traficului rutier în numeroase zone din Țările de Jos și localizarea habitatului de-a lungul infrastructurii rutiere concurează la apariția pentru acest stat membru a unei probleme care să îl individualizeze în mod sensibil în raport cu alte regiuni, în special cu cele ale Benelux, ale părții centrale a Regatului Unit și ale vestului Germaniei.

38 Întrucât Tribunalul a apreciat, în consecință, la punctele 117-120 din hotărârea atacată, că Regatul Țărilor de Jos nu a reușit să demonstreze existența unei probleme specifice pe teritoriul său, care constituie una dintre condițiile cumulative impuse prin articolul 95 alineatele (5) și (6) CE, acesta a considerat că Comisia era obligată să respingă proiectul de decret notificat. Din acest motiv, Tribunalul a făcut economie de mijloace și nu s-a pronunțat cu privire la celelalte motive invocate de acest stat membru, care puneau în discuție atât aprecierea, cât și motivarea Comisiei privind, pe de o parte, proporționalitatea proiectului notificat și, pe de altă parte, contextul juridic internațional.

Concluziile părților

39 Prin recursul formulat, Regatul Țărilor de Jos solicită Curții:

— anularea hotărârii atacate și trimiterea cauzei Tribunalului pentru a se pronunța cu privire la celelalte capete de cerere și

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

40 Comisia solicită Curții:

— în principal, declararea recursului ca inadmisibil;

— în subsidiar, respingerea acestuia și

— obligarea Regatului Țărilor de Jos la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

41 În susținerea recursului, Regatul Țărilor de jos invocă două motive. În primul rând, acesta susține că Tribunalul ar fi interpretat în mod greșit obligația de diligență și obligația de motivare prevăzute la articolului 253 CE, prin faptul că s-a pronunțat în sensul că, în speță, Comisia nu a încălcat aceste obligații atunci când nu a luat în considerare în decizia în litigiu, fără o motivare detaliată, informațiile pertinente

cuprinse în raportul de evaluare pentru 2004. În al doilea rând, Regatul Țărilor de Jos susține că Tribunalul a utilizat criterii legale eronate în aprecierea existenței unei probleme specifice privind calitatea aerului înconjurător pe teritoriul său.

Cu privire la admisibilitate

42 Comisia susține inadmisibilitatea recursului. În ceea ce privește primul motiv, aceasta arată că Regatul Țărilor de Jos nu ar avea dreptul să invoce pretinsa neluare în considerare a raportului de evaluare pentru anul 2004, dat fiind că acest raport a fost depus după expirarea termenului stabilit de Directiva 96/62 și la trei luni după introducerea cererii de derogare. Comisia consideră în plus că Tribunalul ar fi constatat că instituția comunitară a ținut în mod efectiv seama de raportul menționat și că această constatare de fapt nu poate face obiectul recursului. În ceea ce privește al doilea motiv, Comisia susține că concluziile Tribunalului s-ar întemeia pe numeroși factori, dintre care majoritatea nu ar fi contestați, și că aceste concluzii ar fi în continuare justificate chiar dacă argumentele Regatului Țărilor de Jos ar fi admise de Curte.

43 În această privință, trebuie să se constate mai întâi că, astfel cum a arătat avocatul general la punctele 32-34 din concluzii, aspectul dacă, în cauză, Comisia era obligată să ia în considerare raportul de evaluare pentru anul 2004 în pofida pretinsei tardivități cu care a fost prezentat acest raport nu privește admisibilitatea, ci este o chestiune de fond.

44 În continuare, în ceea ce privește argumentul întemeiat pe faptul că Regatul Țărilor de Jos urmărește să repună în discuție, prin primul motiv, constatări privind faptele, este suficient să se observe că nu astfel stau lucrurile. Într-adevăr, Regatul Țărilor de Jos nu contestă în niciun caz constatările Tribunalului în acest context, din care ar reieși printre altele că datele aferente anului 2004 au fost integrate în raportul TNO și că, pe lângă acest raport, Comisia a ținut seama, de asemenea, de raportul MNP. În schimb, statul membru menționat contestă concluziile la care a ajuns Tribunalul ca urmare a acestor constatări privind faptele. Or, aspectul dacă Tribunalul a putut, în mod întemeiat, să concluzioneze pe baza faptelor menționate că nu s-a încălcat de către Comisie nici obligația de diligență, nici obligația de motivare reprezintă o chestiune de drept supusă controlului Curții în cadrul unui recurs (a se vedea Hotărârea din 20 noiembrie 1997, Comisia/V, C-188/96 P, Rec., p. I-6561, punctul 24, precum și Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, Rec., p. I-5425, punctul 453).

45 În sfârșit, în ceea ce privește obiecția invocată de Comisie împotriva celui de al doilea motiv, trebuie amintit că s-a statuat deja de către Curte că faptul că un recurs sau un motiv de recurs nu privește toate argumentele care au determinat Tribunalul să se pronunțe cu privire la o problemă nu conduce la inadmisibilitatea acestui motiv (a se vedea Hotărârea din 3 octombrie 2000, Industrie des poudres sphériques/Consiliul, C-458/98 P, Rec., p. I-8147, punctul 67, și Ordonanța din 23 septembrie 2005, Andolfi/Comisia, C-357/04 P, punctul 24).

46 Rezultă că recursul trebuie declarat admisibil.

Cu privire la fond

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe o interpretare greșită a obligației de diligență și a obligației de motivare prevăzute la articolul 253 CE

— Argumentele părților

47 Regatul Țărilor de Jos subliniază, în cadrul acestui prim motiv, că raportul de evaluare pentru anul 2004 are o importanță majoră, deoarece arată că, pentru acest an, valorile limită zilnice, chiar adunate cu marja de toleranță, au fost depășite în toate zonele și aglomerările din Țările de Jos. Mai mult, datele aferente acestui an ar crea o imagine diferită de cea a anului 2003, ceea ce ar fi recunoscut Tribunalul însuși la punctul 44 din hotărârea atacată, referindu-se la raportul TNO.

48 Regatul Țărilor de Jos deduce din hotărârea atacată că Tribunalul consideră că este suficient că Comisia se mulțumește să transmită unui organism de studiu datele pertinente comunicate de statul membru, în condițiile în care, pe de o parte, aceasta nu examinează respectivele date în decizia în litigiu, contestând chiar faptul că acestea i-au fost comunicate, și că, pe de altă parte, aceasta nu reia, în cadrul deciziei adoptate, constatarea organismului de studiu potrivit căreia datele menționate creează o imagine fundamental diferită și mai problematică a situației statului membru în cauză. Prin această interpretare, Tribunalul ar fi aplicat astfel în mod greșit garanțiile în ceea ce

privește diligența și motivarea, printre care ar figura în special obligația Comisiei de a examina atent și imparțial toate elementele relevante ale cauzei și obligația de a-și motiva decizia în mod suficient.

49 Potrivit acestui stat membru, în cele din urmă, Tribunalul acordă, în mod eronat, o importanță deosebită luării în considerare de către Comisie a raportului MNP. Regatul Țărilor de Jos notează în această privință că, deși Comisia și-a întemeiat poziția pe acest raport, care i-a fost transmis, de altfel, cu o lună și jumătate înaintea adoptării deciziei în litigiu, în schimb, aceasta nu ar fi ținut deloc seama, fără nicio motivație, de raportul de evaluare pentru anul 2004, care i-a fost transmis cu trei luni înaintea respectivei adoptări, dar ale cărui date ar fi mai puțin favorabile poziției sale. Pe de altă parte, raportul TNO ar arăta în mod evident că cele constatate în raportul MNP nu modifică în niciun fel constatările cu privire la valorile limită ale datelor rezultate din raportul de evaluare pentru anul 2004.

50 Comisia – pe lângă argumentul reluat la punctul 42 din prezenta hotărâre, întemeiat pe pretinsa tardivitate cu care ar fi fost prezentat raportul de evaluare pentru anul 2004 – arată că nu ar fi obligată să integreze în deciziile sale toate elementele expertizelor la care recurge. Pe de altă parte, ar reieși din anumite puncte ale hotărârii atacate că Tribunalul a apreciat că din raportul de evaluare pentru anul 2004, precum și din raportul MNP rezultă că, în comparație cu anul 2003 și cu situațiile anterioare, calitatea aerului în Țările de Jos s-a ameliorat.

— Aprecierea Curții

51 Potrivit articolului 95 alineatul (5) CE, după adoptarea unor măsuri de armonizare, statele membre au obligația să supună aprobării Comisiei toate dispozițiile de drept intern derogatorii pe care le consideră necesare.

52 Respectiva dispoziție impune ca introducerea unor astfel de dispoziții să fie întemeiată pe dovezi științifice noi referitoare la protecția mediului ambiant ori a mediului de lucru, să fie necesară din cauza unei probleme specifice statului membru respectiv, care apare după adoptarea măsurii de armonizare, și ca dispozițiile avute în vedere, precum și motivele adoptării lor să fie notificate Comisiei (a se vedea Hotărârea din 21 ianuarie 2003, Germania/Comisia, C-512/99, Rec., p. I-845, punctul 80, precum și Hotărârea din 13 septembrie 2007, Land Oberösterreich și Austria/Comisia, C-439/05 P și C-454/05 P, Rep., p. I-7141, punctul 57).

53 Aceste condiții au un caracter cumulativ și trebuie, prin urmare, să fie toate îndeplinite, în caz contrar existând riscul ca dispozițiile de drept intern derogatorii să fie respinse de Comisie (a se vedea Hotărârile citate anterior Germania/Comisia, punctul 81, și Land Oberösterreich și Austria/Comisia, punctul 58).

54 Comisia dispune de o largă putere de apreciere pentru a stabili dacă respectivele condiții sunt într-adevăr respectate, ceea ce poate, eventual, să necesite evaluări tehnice complexe.

55 Cu toate acestea, exercitarea acestei puteri nu este exclusă din sfera controlului jurisdicțional. Într-adevăr, potrivit jurisprudenței Curții, instanța comunitară trebuie nu numai să verifice exactitatea materială a elementelor de probă invocate, credibilitatea și coerența acestora, ci și să controleze dacă aceste elemente constituie toate datele pertinente care trebuie luate în considerare pentru a aprecia o situație complexă și dacă sunt de natură să susțină concluziile care sunt desprinse din acestea (a se vedea Hotărârea din 22 noiembrie 2007, Spania/Lenzing, C-525/04 P, Rep., p. I-9947, punctul 57 și jurisprudența citată).

56 În plus, trebuie amintit că, în cazurile în care o instituție comunitară dispune de o largă putere de apreciere, controlul respectării garanțiilor conferite de ordinea juridică comunitară în cadrul procedurilor administrative prezintă o importanță fundamentală. Curtea a avut ocazia să precizeze că, printre aceste garanții, figurează în special obligația instituției competente de a examina atent și imparțial toate elementele relevante ale cazului și aceea de a-și motiva decizia în mod suficient (a se vedea Hotărârea din 21 noiembrie 1991, Technische Universität München, C-269/90, Rec., p. I-5469, punctul 14, Hotărârea din 7 mai 1992, Pesquerias De Bermeo și Naviera Laida/Comisia, C-258/90 și C-259/90, Rec., p. I-2901, punctul 26, precum și Hotărârea Spania/Lenzing, citată anterior, punctul 58).

57 Controlul respectării garanțiilor procedurale menționate se dovedește a fi cu atât mai important în contextul procedurii prevăzute la articolul 95 alineatul (5) CE cu cât acesteia nu i se aplică principiul contradictorialității (a se vedea Hotărârea Land Oberösterreich și Austria/Comisia, citată anterior, punctul 44).

58 În speță, Regatul Țărilor de Jos critică faptul că Comisia și-a încălcat obligația de diligență și obligația de motivare prin faptul că a omis să examineze, în decizia în litigiu, fără să indice motivul, datele cuprinse în raportul de evaluare pentru anul 2004.

59 Decizia în litigiu constată, în această privință, la punctul 41, că „[r]apoartele anuale întocmite în temeiul Directivei 96/62/CE a Consiliului arată că, în 2003, Țările de Jos nu au avut probleme deosebit de importante privind depășirea valorilor limită, în comparație cu alte state membre (precum Belgia, Austria, Grecia, Republica Cehă, Lituania, Slovenia și Slovacia). Cum Țările de Jos nu au comunicat încă date oficiale pentru anul 2004, nu este posibil să se compare situația acestui stat în domeniul calității aerului cu cea constatată în același an în alte state membre”.

60 Or, este cert că datele oficiale pentru anul 2004 cuprinse în raportul de evaluare pentru anul respectiv au fost comunicate în mod efectiv Comisiei la 8 februarie 2006 și au fost înregistrate de către aceasta la 10 februarie, și anume cu câteva luni înainte de adoptarea deciziei în litigiu.

61 Reiese din articolul 174 alineatul (3) prima liniuță CE că, în principiu, Comisia este obligată să ia în considerare, în cadrul deciziilor sale în domeniul mediului, toate datele științifice și tehnice noi disponibile. Această obligație este valabilă în special pentru procedura desfășurată în temeiul articolului 95 alineatele (5) și (6) CE, al cărei fundament este chiar luarea în considerare a datelor noi.

62 Comisia era, așadar, obligată să ia în considerare, în cauză, datele cuprinse în raportul de evaluare pentru anul 2004. Această obligație nu era infirmată de faptul că Regatul Țărilor de Jos i-a comunicat respectivul raport în afara termenelor prevăzute de Directiva 96/62, dat fiind că aceste termene nu au legătură cu procedura prevăzută la articolul 95 alineatele (5) și (6) CE. Este de asemenea cert că era în continuare în mod efectiv posibil ca, la întocmirea deciziei în litigiu, Comisia să țină seama de raportul menționat, întrucât rapoartele TNO și MNP, pe care se întemeiază Comisia în decizia menționată, i-au fost transmise chiar mai târziu.

63 Or, constatările Comisiei de la punctele 41 și 42 din decizia în litigiu, din care reiese că aceasta a efectuat aprecierea existenței unei probleme specifice în Țările de Jos pe baza rapoartelor anuale aferente anului 2003, iar nu anului 2004, ridică îndoieli serioase privind luarea în considerare de către această instituție a datelor referitoare la acest din urmă an.

64 Chiar dacă este adevărat, astfel cum a arătat Tribunalul la punctul 44 din hotărârea atacată, că raportul TNO integrează și date preliminare comunicate de Regatul Țărilor de Jos aferente anului 2004, nu este mai puțin adevărat că decizia în litigiu nu face nicio referire la acest fapt sau la constatările TNO cu privire la aceste date.

65 Contrar hotărârii atacate, decizia în litigiu nu conține nicio mențiune referitoare la aprecierea efectuată de TNO potrivit căreia aceste date preliminare pentru anul 2004 creează o imagine diferită de cea a anului anterior, în sensul că s-a constatat, în toate zonele Țărilor de Jos, o depășire pentru PM_{10} a cel puțin uneia dintre valorile limită plus marja de toleranță.

66 Cu toate acestea, având în vedere în special aprecierea efectuată de TNO menționată, pentru a-și respecta în mod adecvat atât obligația de a examina toate elementele relevante ale cazului, cât și obligația de a-și motiva decizia în mod suficient, Comisia era obligată să expună, în decizia în litigiu, motivele pentru care a considerat, și pe baza datelor referitoare la anul 2004, și în pofida diferențelor evidențiate de TNO între aceste date și cele aferente anului anterior, că nu s-a demonstrat existența unei probleme specifice.

67 Într-adevăr, deși instanța comunitară a recunoscut că, în cadrul aprecierii sale privind temeinicia unei cereri de derogare în temeiul articolului 95 alineatul (5) CE, Comisia poate fi determinată să recurgă la experți externi pentru a obține opinia acestora cu privire la dovezile științifice noi aduse în susținerea unei astfel de cereri (a se vedea Hotărârea Land Oberösterreich și Austria/Comisia, citată anterior, punctul 32), trebuie totuși să se constate că răspunderea principală pentru efectuarea aprecierii menționate revine Comisiei, care trebuie, ea însăși, eventual pe baza opiniei experților, să ia în considerare în mod corect toate elementele relevante și să expună, în decizia finală, considerațiile esențiale care au determinat-o să adopte respectiva decizie.

68 În consecință, simplul aspect că raportul TNO a integrat datele preliminare privind anul 2004 nu poate justifica faptul că, în decizia în litigiu, Comisia nici nu a examinat datele privind anul respectiv, nici nu a indicat motivele acestei omisiuni.

69 Se remarcă același lucru în legătură cu faptul că, în decizia în litigiu, Comisia a reluat anumite constatări ale raportului MNP și a apreciat existența unei probleme specifice în Țările de Jos ținând seama de noile informații cuprinse în acesta.

70 Astfel, constatările efectuate de MNP, reluate de Comisie la punctul 41 din decizia în litigiu, nu conțin nicio afirmație privind aspectul dacă exista, la momentul adoptării respectivei decizii și în special ținând seama de datele privind anul 2004, o problemă specifică privind calitatea aerului înconjurător în Țările de Jos.

71 Într-adevăr, aceste constatări – din care reiese că, potrivit unei noi evaluări, nivelurile de PM_{10} sunt mai mici cu 10-15 % față de situațiile anterioare și că numărul de zone în care valorile limită sunt depășite va fi redus cu jumătate în cursul anului 2010 în raport cu anul 2005 și în cursul anului 2015 în raport cu anul 2010 – nu contestă corectitudinea datelor referitoare la anul 2004, care demonstrează depășiri ale valorilor limită pe întreg teritoriul olandez, și nu exclud existența, la data adoptării deciziei în litigiu, a unei probleme specifice în acest stat membru.

72 Rezultă din cele de mai sus că Tribunalul a comis o eroare de drept statuând că, prin adoptarea deciziei în litigiu, Comisia nu și-a încălcat nici obligația de diligență, nici obligația de motivare.

73 În măsura în care, în aprecierea existenței unei probleme specifice privind calitatea aerului înconjurător în Țările de Jos, Comisia nu a ținut seama în mod corect de toate datele pertinente, și în special de cele aferente anului 2004, această apreciere este în mod necesar afectată de o eroare, independent de aspectul de a stabili dacă, în respectiva apreciere, Comisia a aplicat, în plus, criterii juridice incorecte, astfel cum a susținut Regatul Țărilor de Jos.

74 În aceste condiții, Tribunalul nu putea, fără să comită o eroare de drept, să respingă acțiunea Regatului Țărilor de Jos ca nefondată, concluzionând că în mod întemeiat a considerat Comisia ca fiind nespecifică problema respectării valorilor limită comunitare de concentrație a pulberilor în suspensie în aerul înconjurător.

75 Rezultă că hotărârea atacată trebuie anulată. Întrucât analiza celui de al doilea motiv, prin care Regatul Țărilor de Jos critică faptul că Tribunalul a aplicat criterii legale eronate în aprecierea existenței unei probleme specifice privind calitatea aerului înconjurător, nu este, așadar, susceptibilă să influențeze soluția recursului, oricare ar fi rezultatul aprecierii sale, nu este necesară examinarea acestuia.

76 Potrivit articolului 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție, aceasta poate, în cazul anulării deciziei Tribunalului, să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul, atunci când acesta este în stare de judecată. Aceasta este situația în cauză.

77 În această privință, trebuie să se constate că analiza incompletă a elementelor științifice pertinente efectuată de către Comisie este susceptibilă să afecteze nu numai aprecierea acesteia cu privire la existența unei probleme specifice, ci întreaga sa apreciere privind condițiile de aplicare a articolului 95 alineatele (5) și (6) CE și în special pe cea privind proporționalitatea măsurii notificate, din moment ce o apreciere mai detaliată a elementelor științifice disponibile poate, prin însăși natura sa, să influențeze aprecierea proporționalității unei astfel de măsuri.

78 În aceste condiții, trebuie să se anuleze decizia în litigiu astfel încât Comisia să poată aprecia măsura notificată din nou și pe baza tuturor elementelor științifice pertinente, pentru a stabili dacă aceasta răspunde cerințelor impuse de articolul 95 alineatele (5) și (6) CE.

Cu privire la cheltuielile de judecată

79 Potrivit articolului 122 din Regulamentul de procedură, atunci când recursul este fondat, iar Curtea soluționează ea însăși în mod definitiv litigiul, aceasta se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.

80 Potrivit articolului 69 alineatul (2) din același regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 118 din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Regatul Țărilor de Jos a solicitat obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată, iar Comisia a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată efectuate la cele două instanțe.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară și hotărăște:

1) Anulează Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene din 27 iunie 2007, Regatul Țărilor de Jos/Comisia (T-182/06).

2) Anulează Decizia 2006/372/CE a Comisiei din 3 mai 2006 privind un proiect de dispoziții de drept intern notificat de Regatul Țărilor de Jos în temeiul articolului 95 alineatul (5) CE și de stabilire a unor limite pentru emisia de pulberi în suspensie provenind de la autovehiculele cu motor Diesel.

3) Obligă Comisia Comunităților Europene la plata cheltuielilor de judecată.

Semnături